

כינון יחסי דיפלומטיה, שלום וידידות מלאים בין מדינת ישראל וממלכת מרוקו -

הבאת ההצהרה המשותפת לאישור הכנסת

הצעה להחלטה

מחליטים, להביא את ההצהרה המשותפת לממלכת מרוקו, ארצות הברית של אמריקה ומדינת ישראל, המצ"ב, לאישור הכנסת, בטרם הבאתה לאשרור על ידי הממשלה. זאת, נוכח חשיבותה של ההצהרה המשותפת, המכוננת יחסי דיפלומטיה, שלום וידידות מלאים בין ממלכת מרוקו ומדינת ישראל, ובהתאם לאפשרות הנתונה בידי הממשלה לפי סעיף 10(ה) לתקנון עבודת הממשלה.

דברי הסבר

רקע כללי

1. ביום ז' בטבת התשפ"א, 22.12.2020, נחתמה, ברבאט בירת מרוקו, הצהרה משותפת לכינון יחסים דיפלומטיים מלאים בין מדינת ישראל לבין ממלכת מרוקו (להלן: "**ההצהרה המשותפת**"). ארה"ב חתמה גם היא על ההצהרה לצד ישראל ומרוקו.
2. ההצהרה המשותפת מבקשת לכונן יחסי דיפלומטיה, שלום וידידות מלאים, אשר הם אינטרס משותף של מדינת ישראל וממלכת מרוקו, מתוך הבנה שכינון היחסים יקדם את תכלית השלום באזור, ישפר את הביטחון האזורי ויפתח הזדמנויות חדשות לכל האזור.
3. ההצהרה המשותפת מבטאת את התפקיד ההיסטורי שמרוקו מילאה מאז ומעולם בקירוב בין עמי האזור, לקידום השלום והיציבות במזרח התיכון ובהתחשב בקשרים המיוחדים שמקיים מלך מרוקו עם הקהילה היהודית המתגוררת במרוקו ובעולם כולו, כולל בישראל.
4. בהצהרה המשותפת מתחייבות ממלכת מרוקו ומדינת ישראל לכונן יחסי דיפלומטיה, שלום וידידות מלאים; לחדש באופן מיידי את הקשרים הרשמיים המלאים בין מקבילים ישראלים ומרוקנים; להעניק היתרים לטיסות ישירות בין מרוקו לישראל, לרבות על ידי חברות תעופה ישראליות ומרוקניות, וכן להעניק זכויות טיסה מעל; לפעול לקידום שיתוף פעולה כלכלי דו-צדדי דינמי וחדשני; לקדם שיתופי פעולה בתחומי סחר, מימון והשקעה, חדשנות וטכנולוגיה, תעופה אזרחית, אשורות ושירותים קונסולריים, תיירות, מים, חקלאות וביטחון תזונתי, פיתוח, אנרגיה ותקשורת וכן ענפים אחרים ככל שיוסכם.
5. כן הוסכם עוד על פתיחתם מחדש של משרדי הקשר בתל-אביב וברבאט.
6. בהצהרה המשותפת מוזכרת עמדתה הקבועה של ממלכת מרוקו ביחס לסוגיה הפלסטינית כמו גם לחשיבות השמירה על הסטאטוס הקיים ביחס למקומות הקדושים לשלוש הדתות המונותיאיסטיות בירושלים, מכוח סמכותו של מלך מרוקו כיושב ראש ועדת אל-קודס.
7. ההצהרה המשותפת קובעת כי הצדדים יהיו מחוייבים לכבד באופן מלא את הרכיבים הכלולים בה, לקדם אותה ולהגן עליה; להחליט כי כל צד יישם באופן מלא את התחייבויותיו ויזהה פעולות נוספות עד לסוף חודש ינואר 2021; לפעול בהתאם לאמור בהצהרה במישורים הדו-צדדיים, האזוריים והרב-צדדיים.
8. נוכח חשיבותה של ההצהרה המשותפת ובהתאם לאפשרות הנתונה בידי הממשלה לפי סעיף 10(ה) לתקנון עבודת הממשלה, מוצע כעת להביא את ההצהרה המשותפת לאישור הכנסת, בטרם הבאתה לאשרור על ידי הממשלה.

נתונים כלכליים וההשפעה על משק המדינה

לא רלוונטי.

תקציב

לא רלוונטי.

השפעת ההצעה על מצבת כח האדם

אין.

עמדת שרים אחרים שההצעה נוגעת לתחום סמכותם

משרד החוץ מאשר להביא את ההצהרה המשותפת לאישור הכנסת.

משרד המשפטים אישר כי אין מניעה להביא את ההצהרה המשותפת לאישור הכנסת.

החלטות קודמות של הממשלה בנושא

אין.

עמדת היועץ המשפטי של המשרד יוזם ההצעה

מצורפת.

סיווגים

סיווג ראשי: אישור פורמלי

תחום פעולה עיקרי: חוץ וביטחון

מוגש על ידי ראש הממשלה

ט"ו בטבת התשפ"א
30 בדצמבר 2020

הצהרה משותפת

ממלכת מרוקו, ארצות הברית של אמריקה ומדינת ישראל,

בהתייחסן לשיחת הטלפון שהתקיימה בין הוד מלכותו המלך מוחמד השישי והוד מעלתו הנשיא דונלד טראמפ, ב-10 בדצמבר 2020, ולהצהרות ההיסטוריות שפורסמו באותו יום על ידם, ועל ידי הוד מעלתו ראש הממשלה בנימין נתניהו של מדינת ישראל, שהכריזה על פתיחת עידן חדש ביחסים בין ממלכת מרוקו לבין מדינת ישראל;

בקדמן בברכה את ההזדמנות שנוצרה באמצעות המאמצים וההנהגה יוצאי הדופן של ארצות הברית;

בהדגישן את ההכרזה של ארצות הברית של אמריקה בדבר "הכרה בריבונותה של ממלכת מרוקו על סהרה המערבית", לפיה:

- "ארצות הברית מכירה בריבונות מרוקאית על כל שטח סהרה המערבית ומאשרת מחדש את תמיכתה בהצעה הרצינית, האמינה והמציאותית לאוטונומיה של מרוקו כבסיס היחיד לפיתרון צודק ובר קיימא של הסכסוך על שטח סהרה המערבית".

- "כדי להקל על ההתקדמות לקראת מטרה זו, ארצות הברית תעודד פיתוח כלכלי וחברתי עם מרוקו, כולל בשטח סהרה המערבית, ולשם כך תפתח קונסוליה בשטח סהרה המערבית, בדאח'לה, לקידום הזדמנויות כלכליות ועסקיות לאזור".

בהזכירן את הדעות שהוחלפו, במהלך אותה שיחה בין הוד מלכותו המלך מוחמד השישי לבין הוד מעלתו דונלד טראמפ, על המצב הקיים באזור המזרח התיכון שבו הוד מלכותו המלך חזר על עמדתה הרהוטה, הקבועה והבלתי משתנה של ממלכת מרוקו בעניין השאלה הפלסטינית, וכן העמדה שהובעה לגבי חשיבות השמירה על מעמדה המיוחד של העיר הקדושה ירושלים לשלוש הדתות המונותאיסטיות מכוח סמכותו של הוד מלכותו המלך כיו"ר ועדת אל-קודס;

בהכירן בתפקיד ההיסטורי שמרוקו מילאה מאז ומעולם בקירוב עמי האזור ובקידום שלום ויציבות במזרח התיכון, ובהתחשב בקשרים המיוחדים שמקיים הוד מלכותו עם הקהילה היהודית המרוקאית המתגוררת במרוקו ובעולם כולו, כולל בישראל;

בתתן דעתן לכך שכינון יחסי דיפלומטיה, שלום וידידות מלאים הוא אינטרס משותף של שתי המדינות ויקדם את תכלית השלום באזור, ישפר את הביטחון האזורי ויפתח הזדמנויות חדשות לכל האזור;

בהזכירן את השיחה בין הוד מלכותו המלך מוחמד השישי לבין הוד מעלתו דונלד טראמפ, הוד מלכותו המלך אישר כי ממלכת מרוקו ומדינת ישראל מתכוונות:

- להעניק היתרים לטיסות ישירות בין מרוקו לישראל, לרבות על ידי חברות תעופה ישראליות ומרוקאיות, וכן להעניק זכויות טיסה מעל;

- לחדש באופן מיידי את הקשרים הרשמיים המלאים בין מקבילים ישראלים ומרוקאים ולכונן יחסי דיפלומטיה, שלום וידידות מלאים ;
- לקדם שיתוף פעולה כלכלי דו-צדדי דינמי וחדשני ;
- לקדם שיתוף פעולה בסחר ; מימון והשקעה ; חדשנות וטכנולוגיה ; תעופה אזרחית ; אשרות ושירותים קונסולריים ; תיירות ; מים, חקלאות וביטחון תזונתי ; פיתוח ; אנרגיה ותקשורת ; וענפים אחרים ככל שיוסכם ;
- לפתוח מחדש את משרדי הקשר ברבאט ובתל אביב.

בהתבסס על האמור לעיל, ממלכת מרוקו, ארצות הברית של אמריקה ומדינת ישראל מסכימות :

1. להתחייב לכבד באופן מלא את הרכיבים הכלולים בהצהרה הנוכחית, לקדם אותה ולהגן עליה ;
2. להחליט כי כל צד יישם באופן מלא את התחייבויותיו ויזהה פעולות נוספות, לפני סוף ינואר ;
3. לפעול בהתאם במישורים הדו-צדדיים, האזוריים והרב-צדדיים.

נעשה ברבאט, 22 בדצמבר 2020

בשם מדינת ישראל

בשם ארצות הברית
של אמריקה

בשם ממלכת מרוקו

JOINT DECLARATION

The Kingdom of Morocco, the United States of America and the State of Israel,

Referring to the telephone conversation held between His Majesty King Mohammed VI and His Excellency President Donald Trump, on 10 December 2020, and to the historic statements issued on the same day by them, and by His Excellency Prime Minister Benjamin Netanyahu of the State of Israel, announcing the opening of a new era in the relations between the Kingdom of Morocco and the State of Israel;

Welcoming the opportunity created through the extraordinary efforts and leadership of the United States;

Highlighting the proclamation by the United States of America on "Recognizing the Sovereignty of the Kingdom of Morocco over the Western Sahara", according to which:

- "The United States recognizes Moroccan sovereignty over the entire Western Sahara territory and reaffirms its support for Morocco's serious, credible, and realistic autonomy proposal as the only basis for a just and lasting solution to the dispute over the Western Sahara territory".
- "To facilitate progress toward this aim, the United States will encourage economic and social development with Morocco, including in the Western Sahara territory, and to that end will open a consulate in the Western Sahara territory, in Dakhla, to promote economic and business opportunities for the region".

Recalling the exchanged views, during the same conversation between His Majesty King Mohammed VI and His Excellency Donald Trump, on the current situation in the Middle East region in which His Majesty the King reiterated the coherent, constant and unchanged position of the Kingdom of Morocco on the Palestinian question, as well as the position expressed on the importance of preserving the special status of the sacred city of Jerusalem for the three monotheistic religions in His Majesty the King's capacity as Chairman of the Al-Quds Committee;

Recognizing the historic role that Morocco has always played in bringing the people of the region closer together and promoting peace and stability in the Middle East, and given the special ties that His Majesty maintains with the Moroccan Jewish community living in Morocco and throughout the world including in Israel;

Mindful that the establishment of full diplomatic, peaceful and friendly relations is in the common interest of both countries and will advance the cause of peace in the region, improve regional security, and unlock new opportunities for the whole region;

Recalling the conversation between His Majesty King Mohammed VI and His Excellency Donald TRUMP, His Majesty the King affirmed that the Kingdom of Morocco and the State of Israel intend to:

- Grant authorizations for direct flights between Morocco and Israel, including by Israeli and Moroccan airline companies, as well as grant rights of overflight;

- Immediately resume full official contacts between Israeli and Moroccan counterparts and establish full diplomatic, peaceful and friendly relations;
- Promote a dynamic and innovative economic bilateral cooperation;
- Pursue cooperation on trade; finance and investment; innovation and technology; civil aviation; visas and consular services; tourism; water, agriculture, and food security; development; energy and telecommunications; and other sectors as may be agreed;
- Reopen the liaison offices in Rabat and Tel Aviv.

Based on the above, the Kingdom of Morocco, the United States of America and the State of Israel agree to:

1. Commit to fully respect the elements contained in the present Declaration, promote it and defend it;
2. Decide that each party will fully implement its commitments and identify further actions, before the end of January;
3. Act accordingly at the bilateral, regional and multilateral levels.

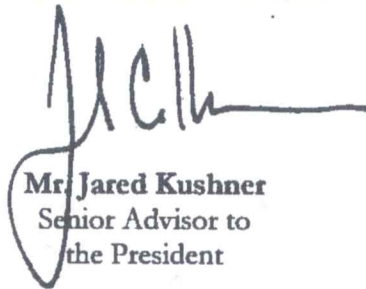
Done at Rabat, 22 December 2020

For
the Kingdom of Morocco

Mr. Saad Dine El Otmani
Chief of Government

For
the United States of America

Mr. Jared Kushner
Senior Advisor to
the President

For
the State of Israel

Meir Ben-Shabbat
Mr. Meir Ben-Shabbat
National Security Advisor
and Head of the National
Security Council

Mr. Alon Ushpiz,
Director General,
Ministry of Foreign Affairs

ירושלים, ט"ז בטבת התשפ"א

31 בדצמבר 2020

סימוכין: 2124277097

חוות דעת משפטית הנלווית להצעת החלטה לממשלה

נושא הצעת ההחלטה: הבאת ההצהרה המשותפת שבין מדינת ישראל, ארצות הברית של אמריקה וממלכת מרוקו לאישור הכנסת.

תמצית ההצעה בהתייחס להיבטי המשפטיים:

1. ביום ז' בטבת התשפ"א, 22.12.2020, נחתמה, ברבאט בירת מרוקו, הצהרה משותפת לכינון יחסי דיפלומטיה, שלום וידידות מלאים בין מדינת ישראל לבין ממלכת מרוקו (להלן: "**ההצהרה המשותפת**"). ארה"ב חתמה גם היא על ההצהרה לצד ישראל ומרוקו.
2. ההצהרה המשותפת מבקשת לכוון יחסי דיפלומטיה, שלום וידידות מלאים, אשר הם אינטרס משותף של מדינת ישראל וממלכת מרוקו, מתוך הבנה שכוון היחסים יקדם את תכלית השלום באזור, ישפר את הביטחון האזורי ויפתח הזדמנויות חדשות לכל האזור.
3. ההצהרה המשותפת מבטאת את התפקיד ההיסטורי שמרוקו מילאה מאז ומעולם בקירוב בין עמי האזור, לקידום השלום והיציבות במזרח התיכון ובהתחשב בקשרים המיוחדים שמקיים מלך מרוקו עם הקהילה היהודית המתגוררת במרוקו ובעולם כולו, כולל בישראל.
4. בהצהרה המשותפת מתחייבות ממלכת מרוקו ומדינת ישראל לכוון יחסי דיפלומטיה, שלום וידידות מלאים; לחדש באופן מיידי את הקשרים הרשמיים המלאים בין מקבילים ישראלים ומרוקנים; להעניק היתרים לטיסות ישירות בין מרוקו לישראל, לרבות על ידי חברות תעופה ישראליות ומרוקניות, וכן להעניק זכויות טיסה מעל; לפעול לקידום שיתוף פעולה כלכלי דו-צדדי דינמי וחדשני; לקדם שיתופי פעולה בתחומי סחר, מימון והשקעה, חדשנות וטכנולוגיה, תעופה אזרחית, אשרות ושירותים קונסולריים, תיירות, מים, חקלאות וביטחון תזונתי, פיתוח, אנרגיה ותקשורת וכן ענפים אחרים ככל שיוסכם.
5. כן הוסכם עוד על פתיחתם מחדש של משרדי הקשר בתל-אביב וברבאט.
6. בהצהרה המשותפת מוזכרת עמדתה הקבועה של ממלכת מרוקו ביחס לסוגיה הפלסטינית כמו גם לחשיבות השמירה על הסטאטוס הקיים ביחס למקומות הקדושים לשלוש הדתות המונותאיסטיות בירושלים, מכוח סמכותו של מלך מרוקו כיושב ראש ועדת אל-קודס.
7. ההצהרה המשותפת קובעת כי הצדדים יהיו מחוייבים לכבד באופן מלא את הרכיבים הכלולים בה, לקדם אותה ולהגן עליה; להחליט כי כל צד יישם באופן מלא את התחייבויותיו ויזהה פעולות נוספות עד לסוף חודש ינואר 2021 ולפעול בהתאם לאמור בהצהרה במישורים הדו-צדדיים, האזוריים והרב-צדדיים.
8. נוכח חשיבותה של ההצהרה המשותפת, ובהתאם לאפשרות הנתונה בידי הממשלה לפי סעיף 10(ה) לתקנון עבודת הממשלה, מוצע כעת להביא את ההצהרה המשותפת לאישור הכנסת, בטרם הבאתה לאשרור על ידי הממשלה.

היועצת המשפטית

קשיים משפטיים, ככל שישנם, ודרכי פתרונם:

הצעת ההחלטה מובאת לאישור הממשלה לאחר שבהתאם לסעיף 36 לחוק יסוד: הכנסת, משלא נתקבל חוק התקציב עד יום 22.12.2020, יש לראות ביום 23.12.2020 "כאילו החליטה הכנסת על התפזרותה לפני גמר תקופת כהונתה וייערכו בחירות מוקדמות..." נוכח האמור, החל מיום 23.12.20 הפכה הממשלה המכהנת לממשלה יוצאת. בהתאם לפסיקת בית המשפט העליון ולהנחיות היועץ המשפטי לממשלה, הממשלה וחבריה, מחויבים באיפוק בהפעלת סמכויותיהם לגבי כל אותם עניינים שאין כורח ודחיפות מיוחדת לפעול בהם בתקופה זו. בהתאם לפסיקה, מתחם הסבירות לעניין זה נבחן בשים לב למאפייניה של הסמכות הקונקרטית המופעלת ובהתחשב באיזון הנדרש בין הצורך בעשייה לבין דרישת האיפוק כאמור.

ההצהרה המשותפת בדבר כינון יחסי דיפלומטיה, שלום וידידות מלאים עם ממלכת מרוקו היא הצהרה היסטורית בעלת חשיבות מדינית רבה. עבודת המטה נעשתה עוד לפני תחילת תקופת הבחירות, הבשילה לחתימת ההצהרה יום לפני תקופת הבחירות, וכעת מוצע, מפאת חשיבותה, להביאה לאישור הכנסת, בטרם הבאתה לאשרור על ידי הממשלה.

כינון יחסי דיפלומטיה, שלום וידידות מלאים בין ישראל ומרוקו וחידוש הקשרים הרשמיים המלאים, כמו גם שיתופי הפעולה בין המדינות, בתחומים המפורטים בהצהרה, אינם מצויים במחלוקת ציבורית בישראל, ויש בהם אינטרס ציבורי רב. כמו כן, אין בהצהרה שינוי משמעותי בסדרי עדיפותה של הפעילות הממשלתית בתחום התקציבי.

באשר לדחיפות בקבלת ההחלטה בעת הזו, צוין בהצהרה עצמה כי הצדדים לה החליטו כי כל צד יישם באופן מלא את התחייבויותיו לפני סוף ינואר 2021. אשר על כן, יש חשיבות להשלים את הליכי האשרור עד למועד שנקבע.

בנסיבות אלו, אנו סבורים כי אין מניעה משפטית לאשר את הצעת ההחלטה גם בעת הזו.

עמדת היועצים המשפטיים של משרדים אחרים שהצעת ההחלטה נוגעת להם:

הצעת ההחלטה מתואמת עם היועץ המשפטי של משרד החוץ ועם המחלקה למשפט בין-לאומי ביועץ וחקיקה, משרד המשפטים.

עמדת היועץ המשפטי של המשרד שהשר העומד בראשו מגיש את הצעת ההחלטה:

בשים לב לאמור לעיל, אין מניעה משפטית לאשר את הצעת ההחלטה.

אורלי פישמן אורן, עו"ד

סגנית בכירה ליועצת המשפטית